2009-16-RE

CAUSA 2009-16-RE

Número de registre 279-2009. Recurs d'empara

SENTÈNCIA DEL 21 DE DESEMBRE DEL 2009

BOPA núm. 1, del 7 de gener del 2010

En nom del Poble Andorrà;

El Tribunal Constitucional;

Atès l'escrit presentat i registrat al Tribunal Constitucional, el 9 de juliol del 2009, per la representació processal del Sr. Pere Torres Torres, mitjançant el qual interposa recurs d'empara contra els autes del 21 de maig del 2009 i del 19 de juny del mateix any, dictats per la Sala Civil del Tribunal Superior de Justícia, per haver-se produït una presumpta vulneració dels drets a un procés degut i a un judici de durada raonable, reconeguts a l'article 10 de la Constitució, i atès que demana al Tribunal Constitucional que admeti aquest recurs, que atorgui l'empara sol·licitada, que declari infringits els drets fonamentals al·legats i que anul·li la decisió d'aixecar l'embargament que es recull en l'aute del 21 de maig del 2009 esmentat;

Vista la Constitució, especialment els articles 10, 41.2, 88 i 98 c);

Vista la Llei qualificada del Tribunal Constitucional, especialment el títol IV, capítol sisè;

Vist l'informe del Ministeri Fiscal del 19 d'agost del 2009;

Vist l'aute del Tribunal Constitucional del 2 de novembre del 2009 que va admetre a tràmit la causa, amb efectes suspensius;

Vistes les al·legacions respectives presentades, el 19 de novembre del 2009, per la representació processal del recurrent i per la representació processal del Sr. Gervas Ewan Alfonso Sholto Douglas;

Vistes les conclusions formulades, dintre de termini, per les representacions processals de les parts i pel Ministeri Fiscal;

Escoltat l'informe del magistrat ponent, Sr. Pierre Subra de Bieusses;

Antecedents

Primer

El 24 de novembre de 1999, el Tribunal de Batlles va estimar en part la demanda del Sr. Pere Torres Torres contra els hereus del difunt Sr. Ewan Walter Douglas, els seus tres fills, i els va condemnar de forma solidària a abonar al demandant 280.000,00 pta., més els interessos legals comptats a partir del 12 de juliol de 1995, així com aquell import que es fixés en execució de sentència sobre les comissions a les quals l'agent considerava tenir dret com a conseqüència de les relacions comercials que van existir entre les parts.

Segon

El Sr. Pere Torres Torres va demanar l'execució de la sentència esmentada i, mitjançant providència, el 7 de juliol del 2002, la Batllia va acordar requerir els hereus del Sr. Ewan Walter Douglas per tal que fessin efectius 2.247,82 euros, més la quantitat que encara havia de ser fixada.

Tercer

Mitjançant providència del 21 de novembre del 2006, es va obrir un incident d'execució de sentència per tal de fixar la suma corresponent a les comissions esmentades i també es van aixecar les mesures d'embargament sobre els béns de dos dels fills esmentats, per no ser hereus del Sr. Ewan Walter Douglas.

Quart

El Sr. Gervas Ewan Alfonso Sholto Douglas, únic hereu, va demanar la realització de determinades proves, i, el 28 de juliol del 2008, mitjançant providència, la Batllia va acordar practicar-les i va aixecar els embargaments travats sobre els béns i drets d'aquest hereu.

Cinquè

La representació processal del Sr. Pere Torres Torres va presentar un recurs de reposició contra aquesta darrera providència i va sol·licitar el manteniment de l'embargament travat sobre els béns del defenent i que se'l condemnés al pagament de 42.810,22 euros, més l'import que es fixés de manera prudencial en concepte d'interessos i costes.

Sisè

L'1 de setembre del 2008, mitjançant aute, la Batllia va decidir no donar lloc a aquest recurs de reposició i va confirmar la providència del 28 de juliol del 2008.

Setè

La representació processal del Sr. Pere Torres Torres va presentar un recurs d'apel·lació, i, el 21 de maig del 2009, la Sala Civil del Tribunal Superior de Justícia el va desestimar. De manera substancial, va declarar que no era procedent mantenir l'embargament travat, ateses les disposicions de l'article 4 del Decret del 4 de febrer de 1986, que d'acord amb l'article 92 de la Llei transitòria de procediments judicials en matèria civil, disposen que quan la condemna consisteixi en el pagament d'una quantitat de diner encara il·liquida sols es procedirà a l'embargament dels dret i béns del deutor una vegada el jutge competent fixi la liquidació corresponent.

Vuitè

La representació processal del Sr. Pere Torres Torres va formular un incident de nul·litat d'actuacions per tal com va considerar que la resolució anterior havia estat dictada amb infracció del dret fonamental a un judici de durada raonable i dels drets a la jurisdicció i a un procés degut, reconeguts tots ells a l'article 10 de la Constitució.

Novè

El 19 de juny del 2009, la Sala Civil del Tribunal Superior de Justícia va dictar un aute en què desestimava l'incident de nul·litat d'actuacions en tots els seus punts.

Desè

El 9 de juliol del 2009, la representació processal del Sr. Pere Torres Torres va presentar un recurs d'empara en què manifesta que les resolucions dictades per la Sala Civil del Tribunal Superior de Justícia erren en la seva argumentació sobre la vulneració dels drets fonamentals a la jurisdicció, a un procés degut i a un procés de durada raonable.

La sentència que s'havia d'executar data del 24 de novembre del 1999, després de formular la demanda d'execució, aquesta part va haver de formular sis escrits d'insistiment per tal que la Batllia procedís a aquesta execució, des d'aleshores han transcorregut vuit anys. Sorprenentment, la Batllia va aixecar l'embargament executiu travat sobre els drets i béns del defenent. Aquesta decisió genera que després de vuit anys i una vegada quantificada la quantitat a pagar, aquesta part es vegi injustament privada de la garantia dels seus drets constituïda per l'adopció d'aquella mesura proporcionada i raonable que garantia el dret a la materialització de l'execució de la sentència, tenint en compte que el defenent no viu al Principat, ni té cap arrelament al país.

Es per això que demana que es constati la vulneració del dret a la jurisdicció, ja que en cap cas es pot considerar que una execució que dura des de fa més de vuit anys estigui de cap manera justificada, havent-se produït consegüentment la vulneració del dret a un judici de durada raonable, amb el conseqüent perjudici a aquesta part, demanant, si el Tribunal ho creu convenient, la responsabilitat de l'Estat.

Aquesta part també demana l'anul·lació de la decisió relativa a l'aixecament de l'embargament travat, ja que si l'execució s'hagués dut a terme adequadament, la sentència s'hagués pogut executar en pocs mesos i no ens trobaríem en la situació actual, en la qual no existeix cap mesura cautelar, proporcionada, raonable i procedent que asseguri el cobrament del crèdit degut.

Per acabar demana al Tribunal Constitucional que admeti aquest recurs, que atorgui l'empara sol·licitada, que declari infringits els drets fonamentals al·legats i que anul·li la decisió d'aixecar l'embargament que es recull en l'aute del 21 de maig del 2009 esmentat.

Onzè

El 19 d'agost del 2009, el Ministeri Fiscal va presentar un informe en què manifesta, en primer lloc, pel que fa a la vulneració del dret a la jurisdicció, que allò que realment pretenia el recurrent era una revisió i reforma de les consideracions jurídiques adoptades en les resolucions objecte de recurs, que estan fonamentades jurídicament i que no són arbitràries, per tant, no hi ha la vulneració de cap dels drets recollits a l'article 10 de la Constitució.

En segon lloc, pel que fa a la vulneració del judici de durada raonable, considera que en aquesta causa ni la complexitat de la qüestió plantejada, ni l'actitud de les parts, ni les pautes habituals del funcionament de la justícia poden justificar un retard de 8 anys per resoldre la demanda d'execució de sentència. Per conseqüent, demana al Tribunal Constitucional que estimi aquesta vulneració.

Dotzè

El 2 de novembre del 2009, el Tribunal Constitucional va acordar admetre a tràmit la causa, amb efectes suspensius.

Tretzè

El 19 de novembre del 2009, la representació processal del Sr. Pere Torres Torres va presentar un escrit d'al·legacions en què manifesta que, com que no disposa d'altres fets, ni d'altres arguments que aquells que ja van ser exposats en l'escrit de recurs d'empara, reprodueix substancialment l'exposició fàctica i les consideracions de caràcter jurídic que s'hi contenen.

Catorzè

El 19 de novembre del 2009, la representació processal del Sr. Gervas Ewan Alfonso Sholto Douglas va presentar un escrit d'al·legacions mitjançant el qual s'oposa a l'escrit de recurs d'empara; considera que les resolucions objecte de recurs no han vulnerat el dret a la jurisdicció del recurrent, el qual s'ha pogut defensar i al·legar allò que va creure convenient, ara bé disconforme amb el raonament i la decisió de la justícia ordinària, el recurrent pretén tornar a discutir sobre el fons de la qüestió litigiosa i, en definitiva, que es decreti novament l'embargament sobre els béns d'aquesta part.

Pel que fa a la durada del procés, aquesta part no entén com, en el marc d'un recurs d'empara posterior a la interposició de l'incident de nul·litat d'actuacions en base a l'article 18 bis de la Llei transitòria de procediments judicials, es pot englobar un recurs contra tot un procés executori "en abstracte". Així mateix considera, com el Ministeri Fiscal, que ni la durada del procediment, ni el fet que l'adversa hagi quantificat l'import a pagar són determinants, quan resta pendent la pràctica de les proves per tal de fixar de manera objectiva la suma a pagar.

Per aquests motius, demana al Tribunal Constitucional que es desestimi en tots els seus punts aquest recurs d'empara i es condemni la part recurrent a pagar les despeses processals causades, inclosos els honoraris d'advocat i de procurador per la seva evident temeritat.

Quinzè

El 26 de novembre del 2009, el Ministeri Fiscal, el 2 de desembre del mateix any, la representació processal del Sr. Gervas Ewan Alfonso Sholto Douglas i el 3 de desembre també del mateix any, el Sr. Pere Torres Torres, van presentar els seus escrits de conclusions en què reprodueixen els arguments i les al·legacions continguts en els seus escrits anteriors.

Fonaments jurídics

Primer

La representació processal del recurrent al·lega que les resolucions objecte de recurs han vulnerat els “drets fonamentals del meu representat a la jurisdicció, al procés degut i a un judici de durada raonable, reconeguts en l’article deu de la Constitució.”

Es basa essencialment en dos arguments:

- d’una banda, que el dret a la jurisdicció s’ha vulnerat pel fet d’aixecar l’embargament executiu travat sobre els drets i béns del defenent. Efectivament, segons el parer del recurrent, aquesta decisió genera que després de vuit anys i una vegada quantificada la quantitat a pagar, aquesta part es vegi injustament privada de la garantia dels seus drets constituïda per l’adopció d’aquella mesura proporcionada i raonable que garantia el dret a la materialització de l’execució de la sentència, tenint en compte que el defenent no viu al Principat, ni té cap arrelament al país.

- d’altra banda, s’ha vulnerat el dret a un procediment de durada raonable pel fet que, sense cap justificació, s’han escolat més de vuit anys sense que la sentència del 24 de novembre de 1999 hagi pogut estar plenament executada.

Segon

Tot i que el primer d’aquests punts fa l’objecte d’una argumentació força substancial, no ocasiona una anàlisi extensa.

Efectivament, basta considerar que tractant-se de pronunciar, denegar o decidir la finalització d’una mesura cautelar com un embargament, ens trobem davant un poder discrecional del jutge ordinari que no correspon controlar al jutge constitucional.

Salvat, evidentment, el supòsit en què la decisió jurisdiccional impugnada no respongués a les pretensions i peticions de les parts, que la resposta fos materialment errònia, que no estès fonamentada o que fos arbitrària.

En aquesta causa, de la lectura de les resolucions del Tribunal Superior de Justícia no es desprenen aquests punts.

Tant és així que, sobre la qüestió de l'aixecament de l'embargament, apareix que el Tribunal Superior de Justícia motiva la seva decisió fent referència a l'article 4 del Decret del 4 de febrer de 1986 sobre l'execució de les resolucions judicials en matèria civil i indica concretament que no son determinants ni la durada del procediment, ni el fet que la part demandant ja hagi quantificat la suma que segons ell ha de pagar el defenent quan resta pendent la pràctica de les proves per tal de fixar objectivament la suma deguda.

Així mateix, precisa que es desprèn de l'article 4 esmentat "quan la condemna consisteixi en el pagament d'una quantitat de diner encara il·líquida sols es procedirà a l'embargament dels drets i béns del deutor una vegada l'Hble. Tribunal de Batlles, o en el seu cas el Batlle, hagi dictat Aute fixant la liquidació corresponent."

De forma més general, del conjunt dels elements sobre aquest punt se'n deriva que el Tribunal Superior de Justícia ha respost de manera detallada, raonada i raonable a cada un dels arguments plantejats pel recurrent.

En aquestes condicions, el recurrent no pot pretendre que se l'ha privat d'un pronunciament exprés sobre totes les qüestions integrades en el seu petitum i, per tant, que ha sofert una privació o una disminució de l'exercici real i efectiu dels seus drets d'al·legació i de defensa o del dret a la jurisdicció.

Tercer

Pel que fa a la durada raonable del procés, el recurrent al·lega, sense que se'l contradigui en aquest punt, que la demanda d'execució de la sentència del 24 de novembre de 1999 va ser presentada el 27 de juny del 2000 i que, posteriorment, mitjançant sis demandes successives va insistir a la Batllia

d’executar la sentència pel que feia al còmput de l’import degut en concepte de comissions immobiliàries. Aquestes peticions no van tenir cap efecte fins el 18 de juny del 2008, data en la qual, per fi, la Batllia va lliurar la documentació, reiteradament reclamada, per tal de calcular l’import esmentat i aconseguir la plena execució de la sentència de 1999.

Si aquesta durada sembla, a priori, excessiva, convé no oblidar que en aquests casos, allò que és rellevant és que els actes judicials es realitzin en una durada raonable.

Això significa que per pronunciar-se sobre aquest punt, cal, en cada cas, ponderar la durada de les diferents fases del procediment, la complexitat de la causa, l’activitat dels òrgans judicials i l’activitat o l’actitud de les parts del procés.

En aquesta causa, a partir del moment en què el lapse de temps entre la demanda d’execució (27 de juny del 2000) i la primera reacció efectiva de la Batllia (18 de juny del 2008) apareix a priori com a excessiva, cal examinar les raons d’aquest retard.

Si bé el recurrent al·lega que sobre la qüestió de l’import de les comissions degudes, és a dir, sobre el que quedaria per executar, la lentitud del jutge no li és imputable i que en realitat res no la pot justificar, hem de constatar que les motivacions de les decisions del Tribunal Superior de Justícia no permeten contradir aquestes al·legacions, ja que en realitat no es pronuncien sobre aquest punt.

Per tant, no existeix cap element que permeti considerar, ni s’han aportat proves o indicis que deixin suposar, que la durada del temps escolat entre la demanda d’execució del 2000 i la comunicació dels elements necessaris per a aquesta execució el 2008 pugui explicar-se per la complexitat de l’assumpte, per l’activitat del jutge o pel comportament de les parts. Així doncs, aquesta durada sembla únicament imputable al jutge.

En aquestes condicions, cal estimar el recurs d’empara del recurrent pel que fa a la vulneració del seu dret a un procés de durada raonable i, per consegüent, cal, en resposta a la petició concreta del recurrent, declarar la responsabilitat de l’Estat.

DECISIÓ:

En atenció a tot el que s'ha exposat, el Tribunal Constitucional, per l'autoritat que li confereix la Constitució del Principat d'Andorra,

HA DECIDIT:

Primer

Estimar parcialment el recurs d'empara i declarar que s'ha vulnerat el dret del recurrent a un judici de durada raonable.

Segon

Declarar la responsabilitat de l'Estat com a conseqüència d'un funcionament anormal de l'administració de justícia per raó de la vulneració del dret a un judici de durada raonable.

Tercer

No fer cap condemna expressa en costes

Quart

Publicar aquesta sentència, d'acord amb el que disposa l'article 5 de la Llei qualificada del Tribunal Constitucional, al Butlletí Oficial del Principat d'Andorra.

I així, per aquesta sentència nostra, que ha de ser notificada a la representació processal del Sr. Pere Torres Torres, a la representació processal del Sr. Gervas Ewan Alfonso Sholto Douglas, al president de la Batllia, al president del Tribunal Superior de Justícia, al Ministeri Fiscal i al Govern d'Andorra, ho pronunciem, manem i signem a Andorra la Vella, el 21 de desembre del 2009.

Carles Viver Pi-Sunyer

President

Pierre Subra de Bieusses

Vicepresident

Didier Maus

Magistrat